

Nacjonalizacja prywatnych mediów? Potrzebny podpis prezydenta

„Musimy się powoli zastanowić nad sytuacją mediów w Polsce, bo nad tym, co się teraz tu dzieje, nie możemy zupełnie przejść do porządku dziennego” – zapowiadał niedawno minister sprawiedliwości i prokurator generalny Zbigniew Ziobro, w reakcji na nieprzychylną dla władzy publikację, zamieszczoną w mediach prywatnych. Ta i inne wypowiedzi polityków obozu rządzącego wyraźnie wskazują na chęć doprowadzenia do przejścia lub uzależnienia rynku mediów prywatnych od polityków.

Jak wywłaszcza się media?

Ubiegający się o reelekcję prezydent Andrzej Duda, 3 lipca 2020 stwierdził, że gazeta „Fakt”, której właścicielem jest koncern szwajcarsko-niemiecki z dużym udziałem kapitału amerykańskiego, chce wpłynąć na wybory prezydenckie w Polsce stwierdzając, że „*Niemcy chcą wybierać w Polsce prezydenta*”. Słowa te padły po upublicznieniu przez dziennik informacji dotyczących ułaskawienia przez prezydenta Andrzeja Dudę osoby skazanej za czyn pedofilski.

Już 24 czerwca 2019 r. Walne Zgromadzenie Towarzystwa Dziennikarskiego ostrzegało, że planowana od dawna „repolonizacja mediów” w praktyce może polegać na przejściu udziałów zagranicznych właścicieli mediów przez spółki skarbu państwa, a więc firmy kontrolowane przez rządzących polityków.

We wrześniu 2019 z kolei pojawił się pomysł wprowadzenia Ustawy o zawodzie dziennikarza. Głównym jej celem miałyby być równoczesne wprowadzenie samorządu dziennikarskiego na wzór samorządów lekarskich oraz prawniczych. Jest to typowa forma realizowania zasady autodyscypliny wśród zawodów zaufania publicznego¹. Jednakże samorządy wybierane są przez całe zainteresowane grupy zawodowe. Trudno wyobrazić sobie konsensus przy wyborze władz wśród reprezentantów świata mediów, które z natury rzeczy odznaczają się daleko idącym pluralizmem.

Obowiązek wspierania pluralizmu poglądów przez Państwo

Zgodnie z art. 14 Konstytucji RP, Państwo zapewnia wolność prasy oraz innych środków społecznego przekazu. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji (art. 54 ust. 1 Konstytucji RP). Konstytucja zakazuje również cenzury prewencyjnej oraz koncesjonowania prasy. Odpowiednią ustawą można natomiast wprowadzić obowiązek uprzedniego uzyskania takiej koncesji na prowadzenie stacji radiowej lub telewizyjnej (art. 54 ust. 2 Konstytucji RP).

Również obowiązująca ustawa dot. wolności prasy, Prawo prasowe, wskazuje na konieczność istnienia możliwości korzystania z wolności wypowiedzi oraz prawa do rzetelnego informowania obywateli, jawności życia publicznego, a także kontroli oraz krytyki społecznej (art. 1 Ustawy). Zgodnie z kolei z art. 2 organy państwowe zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej stwarzają prasie warunki niezbędne do wykonywania jej funkcji i zadań, w tym również umożliwiające działalność redakcyjną

¹ <https://polskatimes.pl/pis-znow-probuje-wziac-sie-za-media-tym-razem-ustawa-o-dziennikarzach-program-pis-na-wybory-parlamentarne-2019/ar/c1-14425529>

dzienników i czasopism zróżnicowanych pod względem programu, zakresu tematycznego i prezentowanych postaw.

Wszelkie działania polityczne, mające na celu doprowadzenie do stworzenia pozornej chociażby kontroli nad mediami, w tym prasą, w takiej formie, którą proponuje obóz rządzący de facto wskazuje na działania sprzeczne z założeniami art. 6 Prawa prasowego, a więc przepisów mówiących o krytyce prasowej. Prasa jest bowiem zobowiązana do prawdziwego przedstawiania omawianych zjawisk. Organy państwowe, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe jednostki organizacyjne oraz organizacje spółdzielcze są obowiązane do udzielenia odpowiedzi na przekazaną im krytykę prasową bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca. Dotyczy to również związków zawodowych, organizacji samorządowych i innych organizacji społecznych w zakresie prowadzonej przez nie działalności publicznej. I, co najważniejsze - nie wolno utrudniać prasie zbierania materiałów krytycznych ani w inny sposób tłumić krytyki.

Dziennikarze już dziś, zgodnie z art. 10 Prawa prasowego, mają obowiązek postępowania zgodnie z etyką zawodową i zasadami współżycia społecznego, w granicach określonych przepisami prawa. Mają prawo odmówić wykonania polecenia służbowego, jeżeli oczekuje się od niego publikacji, która łamie zasady rzetelności, obiektywizmu i staranności zawodowej. Mogą również nie zgodzić się na publikację materiału prasowego, jeżeli wprowadzono do niego zmiany wypaczające sens i wymowę pierwotnej wersji.

Standardy pracy dziennikarza z kolei opisuje treść art. 12 Ustawy, zgodnie z którym dziennikarz jest obowiązany: zachować szczególną staranność i rzetelność przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych, zwłaszcza sprawdzić zgodność z prawdą uzyskanych wiadomości lub podać ich źródło, chronić dobra osobiste, a ponadto interesy działających w dobrej wierze informatorów i innych osób, które okazują mu zaufanie oraz dbać o poprawność języka i unikać używania wulgaryzmów.

Na gruncie konstytucyjnym na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji stoi z kolei Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji (art. 213). Jednakże pomimo faktu możliwego rozpatrywania skarg składanych do niej w sprawach emitowanych materiałów, jej głównym zadaniem jest pozostawanie strażnikiem wolności słowa w mediach.

Reasumując, polska Konstytucja oraz dotychczasowe przepisy prawa nie stwarzają przestrzeni dla wprowadzania unifikacji mediów dostępnych na polskim rynku lub ich uzależnienia od konkretnej opcji politycznej.

Po co wyłącza się media prywatne?

Cel uzależnienia mediów jest w gruncie rzeczy jeden. Od 2015 r. jako obywatele obserwujemy postępującą centralizację władzy. Wolne media to obywatelski strażnik wolności, który patrzy władzy na ręce. Spełnia również rolę hamulca, przed polityczną ingerencją w mechanizmy funkcjonowania państwa. Media niezależne to gwarancja wolności słowa, myśli i przekonań.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyłożonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

tel. 500 494 173

e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORKI

Eliza Rutynowska

Prawniczka FOR

e-mail: eliza.rutynowska@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A • 02-628 Warszawa • tel. 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl • www.for.org.pl
[f](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)/FundacjaFOR • [t](https://twitter.com/FundacjaFOR)@FundacjaFOR